DOI https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.1.21

RODZAJE ZARZĄDZEŃ CENTRALNYCH ORGANÓW WYKONAWCZYCH

Dmytro Baranenko
kandydat nauk prawnych
ORCID ID: 0000-0003-0234-7561
baranenko@gmail.com

Adnotacja. W artykule zbadano rodzaje zarządzeń centralnych organów wykonawczych. Klasyfikacja zarządzeń organów wykonawczych została przeprowadzona w zależności od różnych kryteriów, a mianowicie: poziomu organu wykonawczego, podmiotu legislacyjnego, działania terytorialnego, zakresu działania, charakteru norm, mocy prawnej, kolegialności przyjęcia, stosunku między sobą. Ustalono, że Ukraina normatywnie określa rodzaje aktów normatywnych, które są wydawane przez władze wykonawcze, ale są one zawarte w odrębnych aktach normatywnych dotyczących konkretnego rodzaju organu wykonawczego. Oznacza to, że ustawodawstwo określa rodzaje zarządzeń centralnych organów wykonawczych, ale nie ustala ich hierarchię, relacji i współzależności od siebie.

Podsumowano, że rodzaje zarządzeń organów władzy wykonawczej (rządów, ministerstw, lokalnych władz wykonawczych) we Francji, Niemczech, Włoszech, Japonii prawie pokrywają się z zarządzeniami ukraińskimi. Ważne jest, że w tych krajach na poziomie legislacyjnym uznaje się funkcje zarządzeń równo regulacyjnych (wtórnych), jak i pierwotnych regulacji prawnych stosunków społecznych, co jest pozytywnym doświadczeniem, które może zostać wprowadzone przez ukraińskiego prawodawcę.

Ze względu na fakt, że definicja rodzajów zarządzeń centralnych organów wykonawczych jest dziś zawarta w odrębnych aktach normatywnych, ich uogólnienie i prezentacja w zarządzeniu jednolitym – ustawie Ukrainy „O działalności legislacyjnej i aktach normatywnych" jest uzasadniona, co powinno przyczynić się do pełnego uregulowania procesu legislacyjnego w kraju, a mianowicie: doprowadzić do jednolitego systemu wszystkich istniejących na Ukrainie aktów normatywnych, określić ich wyłączne listy, rodzaje, sposób ich tworzenia, działania i tym podobne. Powinien on stać się podstawowym legislacyjnym aktem prawnym, który wyczerpująco i jednoznacznie określi wszystkie terminy, pojęcia, w rozumieniu, w jakim powinny być stosowane na Ukrainie we wszystkich innych aktach prawnych.

Słowa kluczowe: rodzaje zarządzeń, ministerstwo, działalność legislacyjna, zarządzenie, uprawnienia, regulacja prawna, administracja publiczna, centralny organ władzy wykonawczej.

TYPES OF BYLAWS OF CENTRAL EXECUTIVE BODIES

Dmytro Baranenko
Candidate of Law Sciences
ORCID ID: 0000-0003-0234-7561
baranenko@gmail.com

Abstract. The article examines the types of bylaws of central executive bodies. The classification of bylaws of central executive bodies depending on various criteria, namely: the level of the executive body, the subject of rule-making, territorial action, scope, nature of norms, legal force, collegiality of adoption, the relationship between them. It is established that in Ukraine normatively defined types of normative legal acts are issued by executive bodies, but they are contained in separate normative legal acts concerning specific type of executive body. That is, the legislation defines the types of bylaws of central executive bodies, but does not establish their hierarchy, relationships and interdependence.

It is concluded that the types of bylaws of executive bodies (governments, ministries, local executive bodies, etc.) of France, Germany, Italy, Japan almost coincide with the Ukrainian bylaws. It is important that in these countries the functions of bylaws of both bylaws (secondary) and primary legal regulation of public relations are recognized at the legislative level, which is a positive experience that can be introduced by the Ukrainian legislator. The characteristic features of acts of central executive bodies include the following: these are the rules of conduct of central executive bodies; this behaviour is aimed at complying with regulations; expressed in a certain legal document; the issuance of such acts is carried out in the process of public administration; they are issued by authorized state bodies or their officials; the direction of their action can be both general and individual; they contain norms of legal orientation; they are aimed at achieving a specific result.

Due to the fact that the definition of types of bylaws of central executive bodies today is contained in separate regulations, argued their generalization and presentation in a single consolidated legal act – the Law of Ukraine «On lawmaking and regulations», which should contribute to the full regulation of the rule-making process in the country, namely: to bring to a single system all existing regulations in Ukraine, to determine their exclusive lists, types, procedure for their creation, actions, etc. It should become a fundamental legislative normative legal act, which would exhaustively and unambiguously define all terms and concepts, in the sense in which they should be applied in Ukraine in all other normative legal acts.

Key words: types of by-laws, ministry, rule-making activity, by-law normative-legal act, powers, legal regulation, public administration, central executive body.

ВИДИ ПІДЗАКОННИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Дмитро Бараненко
кандидат юридичних наук
ORCID ID: 0000-0003-0234-7561
baranenko@gmail.com

Анотація. У статті досліджені види підзаконних нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади. Здійснено класифікацію підзаконних нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади залежно від різних критеріїв, а саме: рівня органу виконавчої влади, суб'єкта нормотворення, територіальної дії, сфери дії, характеру норм, юридичної сили, колегіальності прийняття, співвідношення між собою. Встановлено, що в Україні нормативно визначені види нормативно-правових актів, які видаються органами виконавчої влади, але містяться вони в розрізнених нормативно-правових актах, які стосуються конкретного виду органу виконавчої влади. Тобто законодавством визначено види підзаконних нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади, але не встановлено їх ієрархію, взаємовідносини та взаємозалежність.

Підсумовано, що види підзаконних нормативно-правових актів органів виконавчої влади (урядів, міністерств, місцевих органів виконавчої влади тощо) Франції, Німеччини, Італії, Японії майже збігаються з українськими підзаконними нормативно-правовими актами. Важливо, що в зазначених країнах на законодавчому рівні визнано функції підзаконних нормативно-правових актів як підзаконного (вторинного), так і первинного правового регулювання суспільних відносин, що є позитивним досвідом, який може бути запроваджений українським законодавцем.

У зв'язку з тим, що визначення видів підзаконних актів центральних органів виконавчої влади нині міститься в розрізнених нормативно-правових актах, аргументовано їх узагальнення та викладення в єдиному зведеному нормативно-правовому акті – Законі України «Про правотворчу діяльність та нормативно-правові акти», який має сприяти повноцінному врегулюванню нормотворчого процесу в країні, а саме: привести до єдиної системи всі чинні в Україні нормативно-правові акти, визначити виключні їх переліки, види, порядок їх створення, дії тощо. Він має стати основоположним законодавчим нормативно-правовим актом, який вичерпно та однозначно визначить всі терміни, поняття, в тому розумінні, в якому вони мають застосовуватися в Україні в усіх інших нормативно-правових актах.

Ключові слова: види підзаконних актів, міністерство, нормотворча діяльність, підзаконний нормативно-правовий акт, повноваження, правове регулювання, публічне управління, центральний орган виконавчої влади.

Вступ. Підзаконні нормативно-правові акти в Україні мають досить розвинену видову систему, на відміну від законодавчих актів, до яких зараховані лише кодекси і закони. З огляду на те, що нині в Україні немає єдиного нормативно-правового акта, яким було б закріплено перелік підзаконних нормативно-правових актів, що можуть видаватися центральними органами виконавчої влади, зазначене питання залишається врегульованим лише роздрібними законодавчими та підзаконними нормативно-правовими актами. Першу спробу щодо законодавчого закріплення поняття підзаконного нормативно-правового акта законодавець намагається здійснити шляхом прийняття Закону України «Про нормативно-правові акти», проєкти якого вже неодноразово подавалися на розгляд Верховної Ради України. Останнім проєктом зазначеного Закону передбачається встановити, що «видами нормативно-правових актів є закони та підзаконні нормативно-правові акти», та визначити конкретний перелік нормативно-правових актів, які є законами та підзаконними нормативно-правовими актами з огляду на те, що систему органів виконавчої влади в Україні становлять Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади як представники центрального рівня системи органів виконавчої влади, місцеві державні адміністрації, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади, які знаходяться у безпосередньому підпорядкуванні центральним органам виконавчої влади як представники місцевого рівня системи органів виконавчої влади в Україні.

Основна частина. Види підзаконних нормативно-правових актів органів виконавчої влади є предметом дослідження загальнотеоретичної правової науки – теорії держави і права. Такі дослідження знайшли відображення в наукових працях провідних українських та іноземних вчених, таких як М.В. Вилегжаніна, В.М. Косович, О.В. Малько, М.М. Марченко, М.І. Матузов, В.В. Мушенок, О.В. Петришин, І.М. Погрібний, О.Ф. Скакун, В.М. Хропанюк та багатьох інших дослідників. Разом із тим, незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених вивченню видів підзаконних нормативно-правових актів, залишаються відкритими питання, перш за все, нормативно-правового регулювання самого «нормативно-правового акта», визначення їх видів, місця в системі джерел права та місця кожного з видів підзаконних нормативно-правових актів у системі. Саме ці неврегульовані та невизначені питання і потребують розв'язання, зумовлюючи актуальність додаткових досліджень нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади.

Метою статті є дослідження видів підзаконних нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади України.

Законодавством передбачено, що міністерства «в межах своїх повноважень, на основі і на виконання Конституції та законів України, актів і доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України видають накази, які підписує міністр» (Указ Президента України від 24 грудня 2010 р.), центральні органи виконавчої влади видають «накази організаційно-розпорядчого характеру, які підписує керівник центрального

органу виконавчої влади» (Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI). Організаційно-розпорядчий характер – це адміністративний характер наказів, за допомогою яких уповноважений орган реалізує свої адміністративні повноваження із забезпечення організаційного управлінського впливу. Тобто через видання цих наказів центральні органи виконавчої влади організують виконання певних норм, встановлених вищестоящими нормативно-правовими актами.

Важливо, що Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» встановлено, що «накази міністерства нормативно-правового змісту підлягають державній реєстрації Міністерством юстиції України». Тобто видається, що міністерствами можуть видаватися накази і ненормативно-правового характеру (не подаються на державну реєстрацію), які, відповідно, будуть підзаконними актами, але ненормативного характеру.

Проєктом Закону України «Про нормативно-правові акти» до системи підзаконних нормативно-правових актів органів виконавчої влади зараховано: постанови Кабінету Міністрів України; накази, розпорядження, рішення міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, накази їх територіальних органів; накази, постанови, розпорядження інших органів державної влади (суб'єктів нормотворення); постанови Ради міністрів Автономної Республіки Крим; накази міністерств та інших республіканських органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим; розпорядження голів місцевих державних адміністрацій (Проєкт Закону України від 12 грудня 2012 р. № 0922). Однак із норм чинного законодавства не видається, що міністерства та інші центральні органи виконавчої влади мають право видавати інші акти, крім наказів. Таким чином, визначається невідповідність норм чинного законодавства та положень загальнотеоретичної правової науки нормам проєкту Закону України «Про нормативно-правові акти».

Типовим Положенням про територіальні органи міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади передбачено, що відповідні територіальні органи в межах повноважень видають накази організаційно-розпорядчого характеру (Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р.). З Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади зрозуміло, що накази територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади нормативного характеру (Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. № 731). Тобто накази місцевих державних адміністрацій можуть бути і нормативного, і ненормативного характеру.

З метою вдосконалення норм наведеного вище проєкту Закону (недопущення подальшого внесення змін до прийнятого Закону відразу після його прийняття) вважаємо за доцільне викласти зазначену норму таким чином: «Накази міністерств, центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів нормативного характеру».

Законом України «Про місцеві державні адміністрації» встановлено, що голови місцевих державних адміністрацій у межах своїх повноважень видають розпорядження. З тексту ст. 41 зазначеного Закону вбачається, що розпорядження голів місцевих адміністрацій можуть бути як нормативного, так і ненормативного характеру. Таким чином, ми погоджуємося із пропозицією М.Ю. Щирба, який пропонує доповнити проєкт Закону України «Про нормативно-правові акти» приписом щодо нормативності розпоряджень голів місцевих державних адміністрацій (Щирба, 2014: 33).

Ст. 6 проєкту Закону України «Про нормативно-правові акти» встановлено перелік нормативно-правових актів із розмежуванням їх на закони та підзаконні нормативно-правові акти, що є позитивним, конкретизуючим фактором, але, з огляду на вищезазначене, підтверджуємо нашу пропозицію щодо додання припису нормативності підзаконних нормативно-правових актів органів виконавчої влади всіх рівнів.

Вищевикладене підтверджує, що взагалі в Україні нормативно встановлені види нормативно-правових актів, які видаються органами виконавчої влади, але містяться вони в розрізнених нормативно-правових актах, які стосуються конкретного виду органу виконавчої влади. Тобто законодавством визначено види підзаконних нормативно-правових актів в Україні, але не встановлено їх ієрархію, взаємовідносини та взаємозалежність. Зазначене питання знайшло своє відображення лише в листі-роз'ясненні Міністерства юстиції України «Щодо порядку застосування нормативно-правових актів у разі існування неузгодженості між підзаконними актами» від 30 січня 2009 р., який, однак, не має нормативного характеру. До речі в законах іноземних держав, якими врегульовано нормотворчість, окрему увагу приділено встановленню ієрархії та взаємозалежності нормативно-правових актів взагалі і підзаконних нормативно-правових актів зокрема (Закон Республіки Вірменія «Про правові акти» гл. 2 («О правових актах» : Закон Республіки Вірменія від 29 квітня 2002 р. № 320); Закон Республіки Білорусь «Про нормативні правові акти Республіки Білорусь» ст. 10 (О нормативных правовых актах Республики Беларусь : Закон Республіки Білорусь від 10 січня 2000 р. № 361-З); Закон Республіки Казахстан «Про нормативні правові акти» ст. 4 (О нормативных правовых актах : Закон Республіки Казахстан від 24 березня 1998 р. № 213-І) та ін.).

З метою виявлення та дослідження видів підзаконних нормативно-правових актів вчені застосовують засоби класифікації, які дають змогу систематизувати наукові доробки, теоретичні знання та практично наявні підзаконні нормативно-правові акти. Питання класифікації підзаконних нормативно-правових актів є важливим та актуальним питанням, яке стало об'єктом досліджень провідних науковців.

Так, В.Ф. Нестерович зазначає, що підзаконні нормативно-правові акти можуть бути класифіковані залежно від суб'єктів видання та сфери поширення як загальні (підзаконні нормативно-правові акти загальної компетенції, які поширюють свою дію на всіх осіб у межах території країни. До них він зараховує нормативно-правові акти вищих державних органів: нормативні укази Президента та Уряду), місцеві (нормативно-правові акти, які видаються органами представницької та виконавчої влади на місцях, дія їх поширюється

на певну територію та осіб, які на ній проживають (перебувають), такими підзаконними нормативно-правовими актами є нормативні розпорядження місцевих державних адміністрації), відомчі (нормативно-правові акти міністерств, установ, які регулюють обмежену сферу суспільних відносин (митні, транспортні тощо), внутрішньоорганізаційні (нормативно-правові акти, які видаються певними організаціями та регулюють внутрішні питання серед членів цієї організації) (Нестерович, 2013: 58–59).

М.І. Лисенко пропонує класифікувати підзаконні нормативно-правові акти залежно від сфери їхньої дії як загальнорегулятивні, галузеві (відомчі) та місцеві. Він також вважає за доцільне класифікувати їх залежно від органу, який їх видає (Лисенко, 2014: 127). С. Козуліна виділяє види підзаконних нормативно-правових актів, які поділяються за ієрархією: укази Президента, обов'язкові для виконання на всій території країни (акти, прийняті главою держави, займають перше місце після законів), але лише нормативного характеру, які здебільшого видаються в разі прогалин у праві; постанови Уряду (в Україні – Кабінету Міністрів України) також обов'язкові до виконання на всій території країни, видаються на підставі та на виконання законів; «накази, інструкції, статути, положення міністерств, установ, державних комітетів», які приймаються на підставі та відповідно до законів, указів Президента, постанов Уряду та регулюють суспільні відносини частіше в межах конкретної структури, інколи поширюють свою дію на ширше коло; рішення та постанови місцевих органів виконавчої влади (обласних державних адміністрацій), які регулюють суспільні відносини в межах конкретної території; рішення органів місцевого самоврядування (приймаються в межах компетенції кожного конкретного органу); локальні нормативно-правові акти (акти, які регулюють відносини в межах конкретної установи – правила внутрішнього розпорядку) (Козуліна, 2013: 77). На нашу думку, підставою вищезазначеної класифікації підзаконних нормативно-правових актів є суб'єкт, уповноважений на їх видання.

О.М. Бандурка пропонує класифікувати підзаконні нормативно-правові акти залежно від характеру норм, які приймаються (первинні чи повторні), на дві групи: підзаконні нормативно-правові акти, що «містять первинні (вихідні) норми, які встановлюють загальні основи правового регулювання», тобто акти, які видаються безпосередньо на підставі Конституції та в змістовному сенсі близькі до законів; підзаконні нормативно-правові акти, які «містять вторинні (похідні) норми, що розкривають і конкретизують первинні норми, приймаються на їх підставі, спрямовані на їх виконання (відомчі акти)». До підзаконних нормативно-правових актів першої групи О.М. Бандурка зараховує укази і розпорядження Президента України, постанови Верховної Ради України нормативного характеру, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України; до другої групи підзаконних нормативно-правових актів, відомчих актів зараховані укази, інструкції, нормативні накази тощо центральних органів виконавчої влади, установ, організацій (Бандурка, 2018: 236–337).

Таким чином, вчені пропонують класифікувати підзаконні нормативно-правові акти в досить узагальненому вигляді, однак розкриття видів підзаконних нормативно-правових актів органів виконавчої влади потребує більш детальної класифікації.

В Україні нині визначення зазначених термінів передбачено Порядком подання нормативно-правових актів на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та проведення їх державної реєстрації, відповідно до якого поняття «інструкція» – «акт, що детально визначає зміст і методику правового регулювання у певній сфері суспільних відносин», «порядок» – «акт, що встановлює механізм реалізації прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, процедуру застосування нормативно-правового акта та умови провадження певної діяльності», «правила» – «акт, який конкретизує норми права загального характеру з метою регулювання поведінки суб'єктів правовідносин у певних галузях законодавства і вирішує процедурні питання» (п. 1.4) (Наказ Міністерства юстиції України від 15 травня 2013 р. № 883/5). Проєктом Закону України «Про нормативно-правові акти» при визначенні термінів та понять законодавець пропонує аналогічне розуміння таких термінів, як правила, порядок, інструкція, та інші поняття визначає таким чином: регламент – «акт органу державної влади, органу місцевого самоврядування, що визначає порядок і процедуру діяльності відповідного органу та його структурних підрозділів»; статут, положення – «акт, що визначає статус, обсяг повноважень органів виконавчої влади, інших органів державної влади і органів місцевого самоврядування, крім випадків, коли ці терміни визначені законами по-іншому». Тобто український законодавець також не вважає за доцільне надавати правилам, порядку, інструкції, регламенту, статуту та положенню окремого статусу нормативно-правового акта, а лише складової частини відповідного підзаконного нормативно-правового акта, яким він затверджується.

Ми вважаємо введення такої норми недопустимим. Прийняття Закону України «Про нормативно-правові акти» має сприяти повноцінному врегулюванню нормотворчого процесу в країні, а саме: привести до єдиної системи всі наявні в Україні нормативно-правові акти, визначити виключні їх переліки, види, порядок їх створення, дії тощо. Він має стати основоположним законодавчим нормативно-правовим актом, який виключно та однозначно визначить всі терміни, поняття в тому розумінні, в якому вони мають застосовуватися в Україні взагалі в усіх інших нормативно-правових актах. Тому ми вважаємо за доцільне в процесі визначення понять «статут», «положення» в новоствореному Законі України «Про нормативно-правові акти» виключити слова «крім випадків, коли ці терміни визначені законами по-іншому».

Огляд розробок науковців щодо визначення понять «положення», «інструкції», «порядок» та інших дав змогу виявити наведене нижче. Є.А. Гетьман зазначає, що під інструкцією (від лат. instruction – введення, настанова) варто розуміти правовий акт, різновид нормативного акта, «яким визначаються правила, що регулюють організаційні, науково-технічні, технологічні, фінансові та інші спеціальні сторони діяльності установ, підприємств, окремих їх підрозділів і служб, а також посадових осіб або громадян». Додатково він

зазначає, що вони належать до «категорії організаційних документів, що видаються міністерствами та установами». Під регламентом Є.А. Гетьман розуміє «нормативно-процесуальний акт, що визначає порядок діяльності» установи, її структурних підрозділів, посадових осіб, під статутом – «локальний нормативний акт, яким визначаються правовий статус, найменування, місцезнаходження підприємства, установи, організації будь-якої форми власності (юридичної особи)…» (Гетьман, 2016). Таким чином, науковець однозначно вважає ці акти нормативними.

Ми пропонуємо законодавчо визначити, що правила, порядок, регламент, статут, положення, інструкція є нормативно-правовими актами, які містять норми права, затверджуються відповідними розпорядчими підзаконними нормативно-правовими актами та є їхніми складовими частинами і мають аналогічну їм юридичну силу.

Висновки. Таким чином, в Україні існують та діють такі види підзаконних нормативно-правових актів органів виконавчої влади: постанова – офіційний письмовий документ, нормативно-правовий акт вищого органу виконавчої влади України – Кабінету Міністрів України, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, який має вищу юридичну силу в системі підзаконних нормативно-правових актів органів виконавчої влади, має загальнообов'язковий характер та приймається колегіально у встановленому законодавством порядку; наказ – офіційний письмовий документ, нормативно-правовий акт міністерства, центрального органу виконавчої влади, їх територіальних органів, міністерств та інших республіканських органів Автономної Республіки Крим, видається на підставі і на виконання нормативно-правових актів вищого рівня, обов'язковий для виконання; розпорядження – офіційний письмовий документ, нормативно-правовий акт, який видається головою місцевої державної адміністрації на виконання нормативно-правових актів вищої юридичної сили та обов'язковий для виконання на території, підпорядкованій відповідній державній адміністрації. Додатково варто враховувати, що складовими частинами цих підзаконних нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади можуть бути такі нормативно-правові акти, як положення, правила, інструкція, статут, регламент та ін.

Список використаних джерел:

1. Деякі питання організації роботи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 24 грудня 2010 р. № 1199. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1199/2010.
2. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. URL: http://www.zakon.rada.gov.ua/go/3166-17.
3. Про нормативно-правові акти : Проєкт Закону України від 12 грудня 2012 р. № 0922. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1206.78.0.
4. Типове положення про територіальні органи міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. № 563. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/563-2011-%D0%BF.
5. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF.
6. Щирба М.Ю. Втрата чинності та зупинення дії нормативно-правових актів: деякі теоретико-прикладні аспекти. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична*. 2014. Вип. 3. С. 31–40.
7. О правових актах» : Закон Республіки Вірменія від 29 квітня 2002 р. № 320. URL: http://www.spinform.ru.
8. О нормативных правовых актах Республики Беларусь : Закон Республіки Білорусь від 10 січня 2000 р. № 361-3. URL: http://www.spinform.ru.
9. О нормативных правовых актах : Закон Республіки Казахстан від 24 березня 1998 р. № 213-I. URL: http://www.spinform.ru.
10. Нестерович В.Ф. Конституційно-правові засади об'єкта впливу громадськості на прийняття нормативно-правових актів. *Право і суспільство*. 2013. № 6. С. 56–60.
11. Лисенко М.О. Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів як засіб забезпечення законності в правотворчій діяльності органів виконавчої влади. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2014. Вип. 66. С. 125–133.
12. Козуліна С. Напрями вдосконалення правового забезпечення державної реєстрації нормативно-правових актів органів виконавчої влади. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. Вип. 2. С. 75–80.
13. Теорія держави і права : підручник / О.М. Бандурка та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.М. Бандурки; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. 415 с.
14. Порядок подання нормативно-правових актів на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та проведення їх державної реєстрації : Наказ Міністерства юстиції України від 15 травня 2013 р. № 883/5. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0742-13.
15. Гетьман Є.А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. *Теорія і практика правознавства*. 2016. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2016_1_19.

References:

1. Deiaki pytannia orhanizatsii roboty ministerstv, inshykh tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24 hrudnia 2010 r. № 1199 [Some issues of organizing the work of ministries and other central executive bodies: Decree of the President of Ukraine of December 24, 2010 № 1199]. (2010, December 24). Retrieved from http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1199/2010 [in Ukrainian].

2. Pro tsentralni orhany vykonavchoi vlady : Zakon Ukrainy vid 17 bereznia 2011 r. № 3166-VI [To the central executive bodies: Law of Ukraine of March 17, 2011 № 3166-VI]. (2011, March 17). Retrieved from http://www.zakon.rada.gov.ua/go/3166-17 [in Ukranian].
3. Pro normatyvno-pravovi akty : Proekt Zakonu Ukrainy vid 12 hrudnia 2012 r. № 0922 [To the normative legal acts: Draft Law of Ukraine of December 12, 2012 № 0922]. (2012, December 12). Retrieved from http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1206.78.0 [in Ukrainian].
4. *T*ypove polozhennia pro terytorialni orhany ministerstva ta inshoho tsentralnoho orhanu vykonavchoi vlady: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 travnia 2011 r. № 563 [Standard regulations on territorial bodies of the Ministry and other central executive body: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of May 25, 2011 № 563]. (2011, May 25). Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/563-2011-%D0%BF
5. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro derzhavnu reiestratsiiu normatyvno-pravovykh aktiv ministerstv ta inshykh orhaniv vykonavchoi vlady: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.12.1992 № 731 [On approval of the Regulations on state registration of normative legal acts of ministries and other executive bodies: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 28.12.1992 № 731]. (1992, December 28). Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF.
6. Shchyrba, M.Yu. (2014). Vtrata chynnosti ta zupynennia dii normatyvno-pravovykh aktiv: deiaki teoretyko-prykladni aspekty [Repeal and suspension of regulations: some theoretical and applied aspects]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. seriia yurydychna – Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. Legal series, 3,* 31–40 [in Ukrainian].
7. Zakon Respubliky Virmeniia vid 29 kvitnia 2002 r. № 320 «O pravovykh aktakh» [The Law of the Republic of Armenia of April 29, 2002 № 320 «About Legal Acts»]. (2002, April 29). Retrieved from http://www.spinform.ru [in Russian].
8. Zakon Respubliky Bilorus vid 10 sichnia 2000 r. № 361-3 «O normativnykh pravovykh aktakh Respubliki Belarus» [The Law of the Republic of Belarus of January 10, 2000 № 361-3 «About normative legal acts of the Republic of Belarus»]. (2000, January 10). Retrieved from http://www.spinform.ru [in Russian].
9. Zakon Respubliky Kazakhstan vid 24 bereznia 1998 r. № 213-I. "O normativnykh pravovykh aktakh" [The Law of the Republic of Kazakhstan of March 24, 1998 № 213-I "About normative legal acts"]. (1998, March 24). Retrieved from http://www.spinform.ru [in Russian].
10. Nesterovych, V.F. (2013). Konstytutsiino-pravovi zasady ob'iekta vplyvu hromadskosti na pryiniattia normatyvno-pravovykh aktiv [Constitutional and legal principles of the object of public influence on the adoption of regulations]. *Pravo i suspilstvo – Law and Society, 6,* 56–60 [in Ukrainian].
11. Lysenko, M.O. (2014). Antykoruptsiina ekspertyza normatyvno-pravovykh aktiv yak zasib zabezpechennia zakonnosti v pravotvorchii diialnosti orhaniv vykonavchoi vlady [Anti-corruption examination of normative legal acts as a means of ensuring legality in law-making activity of executive bodies]. *Derzhava i pravo. Yurydychni i politychni nauky – State and law. Legal and political sciences, 66,* 125–133 [in Ukrainian].
12. Kozulina, S. (2013). Napriamy vdoskonalennia pravovoho zabezpechennia derzhavnoi reiestratsii normatyvno-pravovykh aktiv orhaniv vykonavchoi vlady [Directions for improving the legal support of state registration of regulations of executive authorities]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia – Pressing Problems of Public Administration, 2,* 75–80 [in Ukrainian].
13. Bandurka, O.M. (2018). Teoriia derzhavy i prava [Theory of State and Law]. Kharkiv: Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav [in Ukrainian].
14. Nakaz Ministerstva yustytsii Ukrainy vid 15 travnia 2013 r. № 883/5 «Poriadok podannia normatyvno-pravovykh aktiv na derzhavnu reiestratsiiu do Ministerstva yustytsii Ukrainy ta provedennia yikh derzhavnoi reiestratsii» [Order of the Ministry of Justice of Ukraine of May 15, 2013 № 883/5 «Procedure for submission of normative legal acts for state registration to the Ministry of Justice of Ukraine and their state registration»]. (2013, May 15). Retrieved from http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0742-13 [in Ukrainian].
15. Hetman, Ye.A. (2016). Pidzakonni normatyvno-pravovi akty orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy ta inozemnykh derzhav: porivnialna kharakterystyka [Bylaws of executive authorities of Ukraine and foreign countries: a comparative description]. *Teoriia i praktyka pravoznavstva – Theory and practice of jurisprudence, 1.* Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2016_1_19 [in Ukrainian].